

Κοινωνικές προκαταλήψεις, πρόληψη πόνου και κρυπτο-ευγονική

/ [Πεμπτούσία](#)

Παρά τη μεταβολή και προσαρμογή της ηθικής αξιολόγησης στα νέα δεδομένα, που προκύπτουν στο χώρο της αναπαραγωγής, η βιοηθική χρησιμοποιεί την ηθική αξιολόγηση για να προχωρά στη διατύπωση οδηγιών και τη χάραξη κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες θα δικαιώνουν ηθικά τις παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές τόσο από την άποψη της χρησιμότητάς τους όσο και από την άποψη των επιπτώσεών τους στα εμπλεκόμενα πρόσωπα και τη ζωή τους και θα βοηθούν όσους ασχολούνται μ' αυτές. Σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές περί παρεμβατικής αναπαραγωγής είναι απαραίτητο:

- να διαφυλάσσεται η ανεξαρτησία και το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής κάθε

ανθρώπου. Τα μέλη του κέντρου οικογενειακού προγραμματισμού να συμβουλεύουν, να πληροφορούν και να υποστηρίζουν τα άτομα για να διαμορφώσουν την επιλογή τους χωρίς να αποφασίζουν για λογαριασμό τους,

- να εξετάζονται τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων προσώπων (γονείς, δότες/τριες, βοηθητικό προσωπικό, γιατρός, παρένθετη μητέρα, μελλοντικό παιδί),
- να δίνεται έμφαση στο μέλλον του παιδιού και ειδικά στην ικανότητα των γονέων να ικανοποιήσουν τις υλικοπνευματικές του ανάγκες και την ομαλή του ανάπτυξη,
- να εξετάζεται αν τα πλεονεκτήματα της εφαρμογής μιας αναπαραγωγικής τεχνικής υπερτερούν των ιατρικών και ψυχολογικών κινδύνων[1].

Επίσης, η βιοηθική χρησιμοποιεί την ηθική αξιολόγηση αφενός μεν για να βάζει όρια στην ανεξέλεγκτη και ανεύθυνη πορεία της παρεμβατικής γονιμοποίησης τόσο στον γνωστικό τομέα όσο και στον τομέα της εργαστηριακής εφαρμογής, στην αθέμιτη εφαρμογή της, στην οικονομική και πολιτική εκμετάλλευσή της, καθώς στις περιπτώσεις αυτές δεν ωφελείται ο άνθρωπος, παραβιάζονται θεμελιώδη δικαιώματά του, χρησιμοποιείται ως μέσο κι όχι ως αυτοσκοπός, απειλείται η αξιοπρέπεία του, η ακεραιότητά του, η ποιότητα της ζωής του και ακόμη η ίδια η ζωή του, αφετέρου δε για να θέτει αυτούς που χειρίζονται την αναπαραγωγική γνώση και τεχνολογία μπροστά στις ευθύνες τους, να τους θυμίζει την αξία και τα δικαιώματα του ανθρώπου, να τους επιβάλλει τον έλεγχο και την κριτική του εαυτού τους, να τους κάνει ν' αναρωτιούνται και να λογοδοτούν για τους σκοπούς τους[2].

Αποκαλυπτική του τρόπου με τον οποίο αξιολογεί ηθικά και χειρίζεται τα ζητήματα της παρεμβατικής αναπαραγωγής η βιοηθική είναι μια γνωμοδότηση της εθνικής επιτροπής βιοηθικής της Ελλάδας περί του προεμφυτευτικού ελέγχου, που εφαρμόζεται στα πλαίσια ενός κύκλου εξωσωματικής γονιμοποίησης. Σ' αυτή εξετάζεται το ζήτημα αν πρέπει να προβαίνουμε σε επιλογές εμβρύων κατόπιν προεμφυτευτικού ελέγχου κι αν ναι, ποιες απ' αυτές είναι ηθικά δικαιολογημένες με κριτήρια το σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στην αναπαραγωγή και τη δημιουργία οικογένειας, την ποιότητα της μελλοντικής ζωής ενός νέου ανθρώπου, το προσωπικό πιστεύω για το τι είναι ο άνθρωπος, την προσωπική αυτονομία και ευθύνη.

Η εξέταση καταλήγει στη διατύπωση της άποψης της πλειοψηφίας σύμφωνα με την οποία είναι ηθικά δικαιολογημένη και επιβαλλόμενη η αξιοποίηση των μέσων της τεχνολογίας για την πρόληψη του πόνου, των ταλαιπωριών και της έκθεσης ενός προσώπου στις κοινωνικές προκαταλήψεις, καθώς και η επιλογή εμβρύου ακόμη

και συγκεκριμένου φύλου για σοβαρούς λόγους υγείας ή ιστοσυμβατότητας με πάσχοντα αδερφό και παράλληλα στη διατύπωση της άποψης της μειοψηφίας κατά την οποία η επιλογή εμβρύου είναι μέρος της πολιτικής της κρυπτο - ευγονικής, που οδηγεί σε γενετική βελτίωση του ανθρώπου μέσω της απόρριψης ανεπιθύμητων εμβρύων στην αρχή της ζωής τους και ως σοβαρό ηθικό δίλημμα δημιουργεί έντονη ηθική φόρτιση, γι' αυτό πρέπει ν' αντιμετωπίζεται από τον ενδιαφερόμενο με βάση το προσωπικό πιστεύω για το τι είναι ο άνθρωπος και την προσωπική αυτονομία και ευθύνη. Όμως, η θετική ηθική αξιολόγηση της πλειοψηφίας δεν χρησιμοποιείται για την αναγκαστική επιβολή της επιλογής εμβρύων μέσω προεμφυτευτικού ελέγχου, η οποία εναποτίθεται στους γονείς. Χρησιμοποιείται μόνο για να τεθούν ως όροι της επιλογής η πληροφόρηση των γονέων από το γιατρό και οι σοβαροί λόγοι υγείας, να καθοριστούν κατευθυντήριες γραμμές για την ασφαλή διενέργεια του προεμφυτευτικού ελέγχου και τη σωστή επιλογή εμβρύων και να καθοριστούν οι ευθύνες των γονέων, των γιατρών, της Πολιτείας[3].

Κατόπιν όσων αναφέρθηκαν είναι αναγκαίο να παρατηρήσουμε ότι η παρεμβατική γονιμοποίηση αξιολογείται ηθικά από τη βιοηθική χωρίς να χρησιμοποιείται το θεάρεστο, το σύμφωνο με το θέλημα του Θεού, ως κριτήριο για τον προσδιορισμό του ηθικά σωστού, του ωφέλιμου και του συμφέροντος για τον άνθρωπο[4]. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η βιοηθική υπό την επίδραση της δυτικής ανθρωπολογίας και ηθικής, η οποία είναι ηθική της καθηκοντολογίας, της κοινωνικής συμπεριφοράς, της ευδαιμονίας και της απόκτησης του ατομικού δικαιώματος ως σκοπού του ανθρώπου[5], δεν αντιλαμβάνεται τον άνθρωπο ως ψυχοσωματική ύπαρξη με την ιδιότητα του προσώπου, η οποία δημιουργεί διαπροσωπικές σχέσεις εντός της κοινωνίας και μπορεί ν' απολαμβάνει την υλική διάσταση της ζωής αλλά και την πνευματική ταυτίζοντας το θέλημά του με το θέλημα του Θεού. Εκλαμβάνει τον άνθρωπο ως σύνολο γονιδίων. Εξετάζει και υπολογίζει ποσοτικά και αριθμητικά τη δυστυχία του και την ευτυχία του, την επιτυχία του και την αποτυχία του, τη ζωή του και την υγεία του. Μάλιστα, φτάνει στο σημείο να θεωρεί τις ηθικές και κοινωνικές εκδηλώσεις του ανθρώπου, τον πολιτισμό του, την ψυχολογία του, τη θρησκευτικότητα του ως εκδηλώσεις βιοχημικών διεργασιών των γονιδίων και να προσδιορίζει βιολογικά την ηθική ζωή συνδέοντας τον ηθικό χαρακτήρα της ανθρώπινης ζωής με την καλλιέργεια βιολογικών καταστάσεων ομαλών και ευχάριστων[6].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Βιο - Ηθική, διαδικτυακός τόπος: <http://www.biopolitics.gr/BIOPOLITICS/HTML/PUBS/SYLLAB/greek/ethicd.htm> (ανάκτηση 05-04-2013)

[2] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Στο προσκήνιο πάλι η βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_28/07/2001_5004599

(ανάκτηση 05-04-2013)

[3] Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, Γνώμη για την προγεννητική και προεμφυτευτική διάγνωση και τη μεταχείριση του εμβρύου, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.gr/media/pdf/recommendations/rec_pd_gr.pdf (ανάκτηση 03-04-2013)

[4] Μ. Βάντσος, Η χριστιανική προσέγγιση της βιοηθικής στην πολυπολιτισμική κοινωνία, διαδικτυακός τόπος: <http://www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58> (ανάκτηση 24-02-2013)

[5] Μητρ. Ναυπάκτου & Αγ. Βλασίου Ιεροθέου, Βιοηθική και βιοθεολογία, (Λεβαδιά 2005).

[6] Γ. Μαντζαρίδης, «Βιοηθική: Η ηθική της παγκοσμιοποίησης», Ίνδικτος 14, σελ. 28.

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή – διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου